

BOARD OF STUDIES
NEW SOUTH WALES

2006

HIGHER SCHOOL CERTIFICATE
EXAMINATION

Classical Hebrew Continuers

General Instructions

- Reading time – 5 minutes
- Working time – 3 hours
- Write using black or blue pen
- Your attention is drawn to the fact that the Divine Name is spelt in full in Biblical texts contained in this examination paper. If this is a matter of conscience for you, you should not discard the paper

Total marks – 100

Section I Pages 2–12

60 marks

This section has three parts, Part A, Part B and Part C

- Allow about 1 hour and 20 minutes for this section

Part A – 25 marks

- Attempt Questions 1–3

Part B – 20 marks

- Attempt Questions 4–6

Part C – 15 marks

- Attempt Questions 7–8

Section II Pages 13–15

25 marks

- Attempt Questions 9–11
- Allow about 1 hour for this section

Section III Pages 16–18

15 marks

- Attempt Questions 12–13
- Allow about 40 minutes for this section

Section I — Prescribed Text – Tanakh

60 marks

Allow about 1 hour and 20 minutes for this section

Answer Questions 1–7 in Section I in a SEPARATE writing booklet. Extra writing booklets are available.

Part A — Torah

25 marks

Attempt Questions 1–3

Use the extracts, your knowledge of the texts and prescribed commentaries in your answers.

	Marks
Question 1 (7 marks)	
Read the extract, then answer in ENGLISH the questions that follow.	
Deuteronomy 19:7–13	
על־כֵּן אֲנֹכִי מְצַוֶּה לֵאמֹר שְׁלֹשׁ עָרִים תִּבְרָא לָךְ:	7
וְאִם־יִרְחִיב יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־גְּבֻלְךָ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם וְגַם לְךָ	8
אֶת־כָּל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר דִּבֶּר לָתֵת לְאַבְרָהָם:	
כִּי־תִשְׁמַר אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה הַזֹּאת לַעֲשׂוֹתָהּ אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוֶּה הַיּוֹם	9
לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּלְלַכֵּת בְּדַרְכָּיו כָּל־הַיָּמִים וְיִסְפְּתָ לָךְ	
עוֹד שְׁלֹשׁ עָרִים עַל הַשְּׁלֹשׁ הָאֵלֶּה:	
וְלֹא יִשְׁפֹךְ דָּם נָקִי בְּקֶרֶב אֶרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ	10
נִחְלָה וְהָיָה עָלֶיךָ דָּמִים:	
וְכִי־יִהְיֶה אִישׁ שָׂנֵא לְרֵעֵהוּ וְאָרַב לּוֹ וְקָם עָלָיו וְהִכָּהוּ נֶפֶשׁ וּמָת	11
וְנָס אֶל־אֶחָת הָעָרִים הָאֵלֶּה:	
וְשָׁלְחוּ זֶקֶנֵי עִירוֹ וְלָקְחוּ אֹתוֹ מִשָּׁם וְנָתְנוּ אֹתוֹ בְּיַד גֹּאֵל הַדָּם וּמָת:	12
לֹא־תִחַס עֵינֶךָ עָלָיו וּבְעֵרְתָ דַם־הַנָּקִי מִיִּשְׂרָאֵל וְטוֹב לָךְ:	13
(a) Give the context of the words על־כֵּן (verse 7).	1
(b) There are two possible translations of אִם (verse 8). Give BOTH translations and comment on which of these, in your opinion, is more appropriate.	2
(c) Give BOTH the literal and idiomatic meanings of וְהָיָה עָלֶיךָ דָּמִים (verse 10).	2
(d) The Jewish Publication Society translates וּבְעֵרְתָ דַם־הַנָּקִי מִיִּשְׂרָאֵל (verse 13) as ‘Thus you will purge Israel of the blood of the innocent’. Comment on this translation.	2

Question 2 (10 marks)

Read the extract, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Deuteronomy 16:18–22

18	שֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֵּן לָךְ בְּכָל־שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ לְשֹׁבְטֶיךָ וְשֹׁפְטֵי אֶת־הָעָם מִשְׁפַּט־צְדָק:
19	לֹא־תִטֶּה מִשְׁפָּט לֹא תִכִּיר פָּנִים וְלֹא־תִקַּח שֹׁחַד כִּי הַשֹּׁחַד יַעֲוֶר עֵינַי חֲכָמִים וַיִּסְלַף דְּבָרֵי צְדִיקִים:
20	צְדָק צְדָק תִּרְדֹּף לְמַעַן תַּחֲיֶה וְיִרְשַׁת אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ:
21	לֹא־תִטֶּע לָךְ אֲשֶׁרָה כָּל־עֵץ אֲצֶל מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה־לָּךְ:
22	וְלֹא־תִקִּים לָךְ מִצְבֵּה אֲשֶׁר שָׂא יְהוָה אֱלֹהֶיךָ:

- (a) What purpose is served by the words *Parashat Shofetim*, which are found as a heading in some printed versions of the text? 2
- (b) What is the relevance of לְשֹׁבְטֶיךָ in verse 18? 1
- (c) Why do לָּךְ and לְךָ have identical meanings on some occasions? In your answer, refer to verse 21. 2
- (d) Parse the following words: 3
- (i) תִּתֵּן (verse 18)
 - (ii) תִּכִּיר (verse 19)
 - (iii) וַיִּסְלַף (verse 19)
- (e) Identify the prohibitions in verses 21–22. In your answer, refer to the text and the commentary. 2

Question 3 (8 marks)

Read the extracts, then answer in ENGLISH the question that follows.

Deuteronomy 16:11–12

- 11 וְשִׂמְחֶתָּ לְפָנָי וְיִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ אֶתָּה וּבִנְךָ וּבִתְּךָ וְעַבְדְּךָ וְעַמְּתְךָ וְהַלְלוּ
אֱשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ וְהַגֵּר וְהַיְתוּם וְהָאֵלְמָנָה אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ בְּמִקְוֹם אֲשֶׁר
יְבַחֵר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשִׂכְנֵן שְׂמוֹ שָׁם:
12 וְזָכַרְתָּ כִּי־עָבַד הָיִיתָ בְּמִצְרַיִם וְשִׁמְרַתָּ וְעָשִׂיתָ אֶת־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה:

Deuteronomy 17:1–5

- 1 לֹא־תִזְבַּח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ שׁוֹר וְשֵׂה אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מִזֶּם כָּל דָּבָר רָע
כִּי תֹעֵבֶת יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ הוּא:
2 כִּי־יִמָּצֵא בְּקִרְבְּךָ בְּאֶחָד שַׁעְרֶיךָ אֲשֶׁר־יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ אִישׁ
אוֹ־אִשָּׁה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֶת־הַרְעָה בְּעֵינֵי יְהוָה־אֱלֹהֶיךָ לְעַבֵּר בְּרִיתוֹ:
3 וַיִּלְךְ וַיַּעֲבֹד אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלַשֶּׁמֶשׁ וְאוֹ לַיָּרֵחַ אוֹ
לְכָל־צַבָּא הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר לֹא־צִוִּיתִי:
4 וְהִגִּדְלָךְ וְשִׁמְעָתָ וְדַרְשָׁתָּ הַיָּטֵב וְהִנֵּה אִמְת' נָכוֹן הַדָּבָר נַעֲשֶׂתָה
הַתּוֹעֵבָה הַזֹּאת בְּיִשְׂרָאֵל:
5 וְהוֹצֵאתָ אֶת־הָאִישׁ הַהוּא אוֹ אֶת־הָאִשָּׁה הַהוּא אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת־הַדָּבָר
הַרְעָה הַזֹּה אֶל־שַׁעְרֶיךָ אֶת־הָאִישׁ אוֹ אֶת־הָאִשָּׁה וְסָקַלְתֶּם בְּאֲבָנִים וָמוֹתוּ:

Deuteronomy 18:9–14

- 9 כִּי אֶתָּה בָּא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ לֹא־תִלְמַד לַעֲשׂוֹת
כַּתּוֹעֵבֹת הַגּוֹיִם הָהֵם:
10 לֹא־יִמָּצֵא בְּךָ מַעֲבִיר בְּנוֹ־וּבִתּוֹ בָּאִשׁ קַסָּם קְסָמִים מְעוֹנֵן וּמְנַחֵשׁ
וּמְכַשֵּׁף:
11 וְחָבֵר חָבֵר וְשֹׂאֵל אוֹב וַיִּדְעֵנִי וְדַרְשׁ אֶל־הַמֵּתִים:
12 כִּי־תֹעֵבֶת יִהְיֶה כָּל־עֲשֵׂה אֵלֶּה וּבְגִלְלַת הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ
מוֹרִישׁ אוֹתָם מִפְּנֵיךָ:
13 תָּמִים תִּהְיֶה עִם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ:
14 כִּי וְהַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֶתָּה יוֹרֵשׁ אוֹתָם אֶל־מְעוֹנֵנִים וְאֶל־קַסָּמִים
יִשְׁמָעוּ וְאֶתָּה לֹא כֵן נָתַן לְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ:

Question 3 continues on page 5

Question 3 (continued)

Deuteronomy 20:17–18

כִּי־הִחָרֵם תִּחְרִימֵם הַחַתִּי וְהָאֹמְרִי הַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִזִּי הַחִוִּי וְהַיְבוּסִי
כַּאֲשֶׁר צִוָּךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ:	17
לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא־יִלְמְדוּ אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת כְּכֹל הַזֹּעֲבֹתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ
לְאֱלֹהֵיהֶם וַחֲטָאתֶם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	18

Deuteronomy contains Moses' instructions to the Israelites before they enter the promised land. Using the extracts as a starting point, assess the type of society Israel was intended to be, and how it would differ from pre-Israelite society in Canaan.

8

End of Question 3

Please turn over

Section I (continued)

Part B — Nevi'im

20 marks

Attempt Questions 4–6

Use the extracts, your knowledge of the texts and prescribed commentaries in your answers.

Marks

Question 4 (9 marks)

Read the extract, then answer in ENGLISH the questions that follow.

1 Samuel 3:1–10

- 1 והנער שמואל משרת את־יהוה לפני עלי ודבר־יהוה הנה יקר
בַּיָּמִים הָהֵם אֵין חֲזוֹן נִפְרָץ:
2 ויהי בַּיּוֹם הַהוּא וְעָלִי שָׁכַב בַּמְּקוֹמוֹ וְעֵינָיו נִעְנְוִין הִחְלוּ כְהוֹת לֹא
יִוָּכַל לְרְאוֹת:
3 וַנִּרְאֵ אֱלֹהִים טָרָם יִכְפֹּה וּשְׁמוּאֵל שָׁכַב בְּהִיכַל יְהוָה אֲשֶׁר־שָׁם אַרְזוֹן
אֱלֹהִים:
4 וַיִּקְרָא יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר הַנְּנִי:
5 וַיִּרֶץ אֶל־עָלִי וַיֹּאמֶר הַנְּנִי כִי־קָרָאתָ לִי וַיֹּאמֶר לֹא־קָרָאתִי שׁוּב
שָׁכַב וַיִּלָּךְ וַיִּשְׁכַּב:
6 וַיִּסָּף יְהוָה קְרָא עוֹד שְׁמוּאֵל וַיִּקָּם שְׁמוּאֵל וַיִּלָּךְ אֶל־עָלִי וַיֹּאמֶר הַנְּנִי
כִי קָרָאתָ לִי וַיֹּאמֶר לֹא־קָרָאתִי בְנִי שׁוּב שָׁכַב:
7 וּשְׁמוּאֵל טָרָם יָדַע אֶת־יְהוָה וְטָרָם יִגְלֶה אֵלָיו דְּבַר־יְהוָה:
8 וַיִּסָּף יְהוָה קְרָא־שְׁמוּאֵל בְּשִׁלְשִׁית וַיִּקָּם וַיִּלָּךְ אֶל־עָלִי וַיֹּאמֶר הַנְּנִי
כִי קָרָאתָ לִי וַיִּבֶן עָלַי כִּי יְהוָה קְרָא לְנֶעֱר:
9 וַיֹּאמֶר עָלִי לְשְׁמוּאֵל לָךְ שָׁכַב וְהָיָה אִם־יִקְרָא אֵלָיִךְ וְאָמַרְתָּ דְבַר
יְהוָה כִּי שָׁמַע עַבְדְּךָ וַיִּלָּךְ שְׁמוּאֵל וַיִּשְׁכַּב בַּמְּקוֹמוֹ:
10 וַיָּבֵא יְהוָה וַיִּתְיָצֵב וַיִּקְרָא כַּפְעַם־בַּפְעַם שְׁמוּאֵל וּשְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר
שְׁמוּאֵל דְּבַר כִּי שָׁמַע עַבְדְּךָ:

- (a) Discuss the use or absence of *dagesh* in the words בַּיּוֹם הַהוּא (verse 2). 3
- (b) Discuss God's relationship with human beings as demonstrated by verses 1, 3 and 7 in the extract. 6

Question 5 (5 marks)

Read the extracts, then answer in ENGLISH the questions that follow.

1 Samuel 4:13

13 וַיָּבֹאוּ וְהִנֵּה עָלַי יֹשֵׁב עַל־הַכֹּסֶא יָד [גִּד] דָּרָךְ מְצֻפָה כִּי־הִנֵּה לְבוֹ
 חָרָד עַל אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וְהָאִישׁ בָּא לְהִגִּיד בְּעִיר וַתִּזְעַק כָּל־הָעִיר:

1 Samuel 4:19

19 וּכְלָתוּ אֲשֶׁת־פִּינְחָס הַקֹּהֵן לָלֶתֶ וַתִּשְׁמַע אֶת־הַשְּׂמֵעָה אֱלֹהֵי־קַח אֲרוֹן
 הָאֱלֹהִים וַיְמַת חַמִּיהָ וְאִישָׁהּ וַתִּכְרַע וַתִּלָּד כִּי־נִהְפְּכוּ עָלֶיהָ צָרִיהָ:

- (a) Comment on the *Qeri* and *Ketiv* in verse 13. In your answer, refer to the commentary. **2**
- (b) Give the root of לָלֶתֶ (verse 19). **1**
- (c) What is the historical context of verse 19? **2**

Question 6 (6 marks)

Read the extracts, then answer in ENGLISH the questions that follow.

1 Samuel 5:6

וַתִּכְבַּד יְדֵי־הַנָּהָה אֶל־הָאֲשֻׁדּוּדִים וַיִּשְׁמַם וַיָּךְ אֹתָם בְּעַפְלִים 6
 [בְּטַחָרִים] אֶת־אֲשֻׁדּוּד וְאֶת־גְּבוּלֶיהָ:

1 Samuel 5:9

וַיְהִי אַחֲרָיָה הַסָּבִיב אֹתוֹ וַתְּהִי יְדֵי־הַנָּהָה וּבְעִיר מְהוּמָה גְּדוּלָה מְאֹד 9
 וַיָּךְ אֶת־אֲנָשֵׁי הָעִיר מִקָּטָן וְעַד־גְּדוֹל וַיִּשְׁתְּרוּ לָהֶם עַפְלִים [טַחָרִים]:

1 Samuel 6:4–5

וַיֹּאמְרוּ מַה הָאֵשֶׁם אֲשֶׁר נָשִׁיב לוֹ וַיֹּאמְרוּ מִסַּפֵּר סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים 4
 חֲמִשָּׁה עַפְלֵי [טַחָרִי] זָהָב וְחֲמִשָּׁה עַכְבְּרֵי זָהָב כִּי־מִגַּפָּה אֶחָת לְכֻלָּם
 וּלְסַרְנֵיכֶם:

וַעֲשִׂיתֶם צְלָמֵי עַפְלֵיכֶם [טַחָרֵיכֶם] וְצְלָמֵי עַכְבְּרֵיכֶם הַמְשַׁחִיתִם 5
 אֶת־הָאָרֶץ וְנִתְּתֶם לֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כְּבוֹד אוֹלֵי יָקַל אֶת־יָדוֹ מֵעַלֵיכֶם
 וּמֵעַל אֱלֹהֵיכֶם וּמֵעַל אֲרָצְכֶם:

- (a) State the difference in meaning between עַפְלִים and טַחָרִים, suggesting a reason for the preference in the text for טַחָרִים (verse 6). 2
- (b) Outline the nature, cause, and course of the plague described in the extracts, which decimates the Philistine population. In your answer, refer to the extracts. 4

BLANK PAGE

Please turn over

Section I (continued)

Part C — Ketuvim

15 marks

Attempt Questions 7–8

Use the extracts, your knowledge of the texts and prescribed commentaries in your answers.

Question 7 (5 marks)

Read the extract, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Nehemiah 2:1–20

- 1 וַיְהִי וּבַחֲדָשׁ נִסְחָן שְׁנַת עֶשְׂרִים לְאַרְתַּחְשַׁסְטָא הַמֶּלֶךְ יָיָן לְפָנָיו וְאָשָׁא
אֶת־הַלֵּיָן וְאַתְנָה לְמֶלֶךְ וְלֹא־הִגִּיתִי רַע לְפָנָיו:
- 2 וַיֹּאמֶר לִי הַמֶּלֶךְ מַדּוּעַ וּפָנֶיךָ רָעִים וְאַתָּה אֵינְךָ חוֹלֶה אֵין זֶה
כִּי־אִם רַע לֵב וְאִירָא הַרְבֵּה מְאֹד:
- 3 וַאֲמַר לְמֶלֶךְ הַמֶּלֶךְ לְעוֹלָם יַחֲיֶה מַדּוּעַ לֹא־יָרְעוּ פָנָי אֲשֶׁר הָעִיר
בֵּית־קְבֻרוֹת אֲבֹתַי חֲרָבָה וְשַׁעֲרֶיהָ אֲכָלוּ בָאֵשׁ:
- 4 וַיֹּאמֶר לִי הַמֶּלֶךְ עַל־מַה־זֶּה אַתָּה מְבַקֵּשׁ וְאַתְּפַלֵּל אֶל־אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם:
- 5 וַאֲמַר לְמֶלֶךְ אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאִם־יֵטֵב עֲבָדֶיךָ לְפָנֶיךָ אֲשֶׁר
תִּשְׁלַחֲנִי אֶל־יְהוּדָה אֶל־עִיר קְבֻרוֹת אֲבֹתַי וְאַבְנֶנָּה:
- 6 וַיֹּאמֶר לִי הַמֶּלֶךְ וְהַשְׂגֵּל וַיִּשְׁבַּת אֲצִלּוֹ עַד־מָתַי יִהְיֶה מַה־לְכַךָּ וּמָתַי
תָּשׁוּב וַיֵּיטֵב לְפָנַי־הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַחֲנִי וְאַתְנָה לּוֹ זְמַן:
- 7 וַאֲזַמֵּר לְמֶלֶךְ אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב אֲנִירוֹת וְתַנּוּ־לִי עַל־פְּחֻזוֹת עֶבֶר
הַנְּהָר אֲשֶׁר יַעֲבִירוּנִי עַד אֲשֶׁר־אָבּוּא אֶל־יְהוּדָה:
- 8 וְאַנְרַת אֶל־אֶסְרָף שֹׁמֵר הַפְּרָדִס אֲשֶׁר לְמֶלֶךְ אֲשֶׁר יִתֶּן־לִי עֲצִים
לְקָרוֹת אֶת־שַׁעֲרֵי הַבִּירָה אֲשֶׁר־לְבַיִת וְלַחֻמַּת הָעִיר וְלְבַיִת
אֲשֶׁר־אָבּוּא אֵלָיו וַיִּתֶּן־לִי הַמֶּלֶךְ כִּי־דֹאֲלֵהִי הַטּוֹבָה עָלַי:
- 9 וְאָבּוּא אֶל־פְּחֻזוֹת עֶבֶר הַנְּהָר וְאַתְנָה לָהֶם אֵת אֲנִירוֹת הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח
עִמִּי הַמֶּלֶךְ שְׁרֵי חֵיל וּפְרָשִׁים:
- 10 וַיִּשְׁמַע סַנְבַלְט הַחֲרָנִי וְטוֹבִיָּה הָעֶבֶד הָעַמֹּנִי וַיִּרְעוּ לָהֶם רָעָה גְדוֹלָה
אֲשֶׁר־בָּא אֲדָם לְבַקֵּשׁ טוֹבָה לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל:
- 11 וְאָבּוּא אֶל־יְרוּשָׁלַם וְאַהֲי־שָׁם יָמִים שְׁלֹשָׁה:

Question 7 continues on page 11

Question 7 (continued)

- 12 וְאָקוּם | לַיְלָה אֲנִי וְאֲנָשִׁים | מִעֵט עִמִּי וְלֹא־הִגַּדְתִּי לְאָדָם מִה אֱלֹהֵי
נָתַן אֱלֹהֵי לִבִּי לַעֲשׂוֹת לִירוּשָׁלַם וּבִהְמָה אֵין עִמִּי כִּי אִם־הִבְהִמָּה
אֲשֶׁר אֲנִי רֹכֵב בָּהּ:
- 13 וְאַצָּאָה בְּשַׁעַר־הַנְּגִיף לַיְלָה וְאֶל־פְּנֵי עַיִן הַתַּנּוּן וְאֶל־שַׁעַר הָאֲשַׁפֵּת
וְאֵהִי שֹׁבֵר בְּחוֹמַת יְרוּשָׁלַם אֲשֶׁר־הִמְפְּרִנְצִים [הֵם] | [פְּרוּצִים]
וּשְׁעָרֶיהָ אֲכָלוּ בְּאֵשׁ:
- 14 וְאֶעְבֹּר אֶל־שַׁעַר הָעֵין וְאֶל־בְּרֶכֶת הַמֶּלֶךְ וְאֵין־מְקוֹם לַבְּהִמָּה
לְעֵבֵר תַּחְתָּי:
- 15 וְאֵהִי עֹלָה בְּנַחַל לַיְלָה וְאֵהִי שֹׁבֵר בְּחוֹמָה וְאָשׁוּב וְאָבּוֹא בְּשַׁעַר
הַנְּגִיף וְאָשׁוּב:
- 16 וְהַסְּגָנִים לֹא יָדְעוּ אֲנִי הִלַּכְתִּי וּמָה אֲנִי עֹשֶׂה וְלִי־הוֹדִים וְלִכְהֻנִּים
וְלַחֲרָיִם וְלַסְּגָנִים וְלִי־תֵר עֹשֶׂה הַמֶּלֶךְ עַד־כֵּן לֹא הִגַּדְתִּי:
- 17 וְאוֹמֵר אֱלֹהִים אַתֶּם רֵאִים הֲרַעְהוּ אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ בָּהּ אֲשֶׁר יְרוּשָׁלַם
חֲרָבָה וּשְׁעָרֶיהָ נִצְתּוּ בְּאֵשׁ לָכוּ וְנִבְנְהוּ אֶת־חוֹמַת יְרוּשָׁלַם וְלֹא־נִהְיָה
עוֹד חֲרָפָה:
- 18 וְאֵגִיד לָהֶם אֶת־יְדֹ אֱלֹהֵי אֲשֶׁר־הִיא טוֹבָה עָלַי וְאֶפְדֹּבְרֵי הַמֶּלֶךְ
אֲשֶׁר אָמַר־לִי וַיֹּאמְרוּ נָקוּם וּבְנִינוּ וַיַּחֲזְקוּ יְדֵיהֶם לְטוֹבָה:
- 19 וַיִּשְׁמַע סַנְבַלֵּט הַחֲרָנִי וְטַבִּיָּה | הָעֶבֶד הָעַמּוֹנִי וְגִשְׁם הָעַרְבִי וַיִּלְעְגוּ
לָנוּ וַיִּבְזּוּ עָלֵינוּ וַיֹּאמְרוּ מַה־הַדְּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אַתֶּם עֹשִׂים הַעֵל הַמֶּלֶךְ
אַתֶּם מִרְדִּים:
- 20 וְאָשִׁיב אוֹתָם דְּבָר וְאוֹמֵר לָהֶם אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם הוּא יַצְלִיחַ לָנוּ וְאֲנַחְנוּ
עֹבְדָיו נָקוּם וּבְנִינוּ וְלָכֶם אֵין־חֵלֶק וְצַדִּיקָה וּזְכָרוֹן בִּירוּשָׁלַם:

- (a) What is the relevance of the words **לְעוֹלָם יַחִיָּה** (verse 3) to Nehemiah's request of the king? **2**
- (b) Who said **וּבְנִינוּ נָקוּם** (verse 18)? **1**
- (c) Nehemiah uses three different words, **אֵין־חֵלֶק וְצַדִּיקָה וּזְכָרוֹן**, in addressing Sanballat (verse 20). What are the implications of each word? **2**

End of Question 7

Answer Question 8 in a SEPARATE writing booklet. Extra writing booklets are available.

In Question 8 you will be assessed on how well you:

- demonstrate an understanding of the prescribed texts and themes
 - present a sustained, logical and well-structured answer to the question
-

Marks

Question 8 (10 marks)

Choose ONE of the following questions. Write, in ENGLISH, an essay of up to two pages in length.

- (a) ‘The exiles’ return to Jerusalem was first and foremost a symbolic, national and political act.’ **10**

Discuss this proposition, making reference to what is said in the book of Nehemiah about the rebuilding of the city, and the size and condition of its population.

OR

- (b) What opposition did Nehemiah face in his effort to rebuild Jerusalem and restore the political and religious integrity of its Jewish population? **10**

Section II — Prescribed Text – Mishna

25 marks

Attempt Questions 9–11

Allow about 1 hour for this section

Answer the questions in a SEPARATE writing booklet. Extra writing booklets are available.

Use the extracts, your knowledge of the texts and the commentary in your answers.

Marks

Question 9 (8 marks)

Read the extract, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Mishna, Sanhedrin 1:5

אין דנין לא את השבט ולא את נביא השקר ולא את כהן גדול,
אֶלָּא עַל פִּי בֵּית דִּין שְׁבַעִים וְאַחַד. וְאִין מוֹצִיאִין לְמַלְחָמַת
הָרְשׁוּת, אֶלָּא עַל פִּי בֵּית דִּין שְׁבַעִים וְאַחַד. אִין מוֹסִיפִין עַל
הָעִיר וְעַל הָעִירוֹת, אֶלָּא עַל פִּי בֵּית דִּין שְׁבַעִים וְאַחַד. אִין
עוֹשִׂין סְנֵהדְרִיּוֹת לְשִׁבְטִים, אֶלָּא עַל פִּי בֵּית דִּין שְׁבַעִים וְאַחַד.
אִין עוֹשִׂין עִיר הַנִּדְחָת, אֶלָּא עַל פִּי בֵּית דִּין שְׁבַעִים וְאַחַד.
וְאִין עוֹשִׂין עִיר הַנִּדְחָת בְּסִפָּר, וְלֹא שְׁלֹשׁ, אֲבָל עוֹשִׂין אַחַת אוֹ
שְׁתַּיִם.

- (a) What right do the Rabbis have, in the case of a border, to override the Biblical injunction concerning הַנִּדְחָת? **3**
- (b) Define the following terms according to the commentary: **3**
- (i) מַלְחָמַת רְשׁוּת
 - (ii) נְבִיא הַשֶּׁקֶר
 - (iii) מַלְחָמַת מִצְוָה
- (c) Describe the varying degrees of sanctity of places within the land of Israel. What are the halakhic consequences of these variations? **2**

Question 10 (6 marks)

Read the extract, then answer in ENGLISH the question that follows.

Mishna, Sanhedrin 1:1–2

דיני ממונות – בשלשה; גזלות וחקלות – בשלשה; גזק ונצי גזק, תשלומי כפל, ותשלומי ארבעה וחקמשה – בשלשה; האונס והמפתה והמוציא שם רע – בשלשה; דברי רבי מאיר. וחקמים אומרים: מוציא שם רע – בעשרים ושלשה, מפני שיש בו דיני נפשות.

מכות – בשלשה. משום רבי ישמעאל אמרו: בעשרים ושלשה. עבור החדש – בשלשה; עבור השנה – בשלשה; דברי רבי מאיר. רבן שמעון בן גמליאל אומר: בשלשה מתחילין, ובחמשה נושאים ונותנים, וגומרין בשבעה. ואם גמרו בשלשה, מעברת.

Justify the need for a commentary on Mishna. In your answer, refer to this Mishna and the prescribed commentary.

6

Question 11 (11 marks)

Read the extract, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Mishna, Sanhedrin 4:5

וכיצד מאימין את העדים על עדי נפשות? היו מכניסין אותן ומאימין עליהן: שמא תאמרו מאמד, ומשמועה, עד מפי עד, ומפי אדם נאמן שמענו; או: שמא אי אתם יודעין שסופנו לבדוק אתכם בדרישה ובחקירה. הווי יודעין שלא כדיני ממונות דיני נפשות: דיני ממונות – אדם נותן ממון ומתכפר לו; דיני נפשות – דמו ודם זרעיותיו תלוין בו עד סוף העולם, שכן מצינו בקין שחרג את אחיו, שנאמר (בראשית ד, י): "דמי אחיך צעקים"; אינו אומר "דם אחיך" אלא "דמי אחיך" – דמו ודם זרעיותיו. דבר אחר: "דמי אחיך", שהיה דמו משלך על העצים ועל האבנים. לפיכך נברא אדם יחיד, ללמדך, שכל המאבד נפש אחת מישראל, מעלה עליו הכתוב, כאלו אבד עולם מלא; וכל המקים נפש אחת מישראל, מעלה עליו הכתוב, כאלו קים עולם מלא. ומפני שלום הבריות, שלא יאמר אדם לחברו: אבא גדול מאביך; ושלא יהו מינין אומרים: הרבה רשויות בשמים. ולהגיד גדלתו של הקדוש ברוך הוא: שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד, וכלן דומין זה לזה; ומלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא טבע כל אדם בחותמו של אדם הראשון, ואין אחד מהן דומה לחברו. לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר: בשבילי נברא העולם. רשמא תאמרו: מה לנו ולצרה הזאת? והלא כבר נאמר (ויקרא ה, א): והוא עד או ראה או ידע אס-לוא יגיד" וגומר. ושמא תאמרו: מה לנו לחוב בדמו של זה? – והלא כבר נאמר (משלי יא, י): "ובאבד רשעים רנה".

- (a) Outline the phrases in this Mishna that do not constitute part of the admonishment. Why are they recorded in this Mishna? 4
- (b) How does the phrase *מה לנו לחוב* ובאבד רשעים רנה meet the concern of *מה לנו לחוב*? 2
- (c) Distinguish between the structure and general proceedings of בית דין in דיני נפשות and דיני ממונות. 5

Section III — Unseen Text – Tanakh

15 marks

Attempt Questions 12–13

Allow about 40 minutes for this section

Answer the questions in a SEPARATE writing booklet. Extra writing booklets are available.

Question 12 (8 marks)

Read the text, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Title: *David's marriage*

Context: *A story about David and Nabal*

1 Samuel 25:3, 39–43

- 3 וְשֵׁם הָאִישׁ נָבָל וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ אַבְיָגַיִל וְהָאִשָּׁה טוֹבַת־שֵׁכֶל וַיִּפֶת תָּאָר
וְהָאִישׁ קָשָׁה וְרַע מַעֲלָלִים וְהוּא כָּלְבוֹ [כָּלְבִין]:
- 39 וַיִּשְׁמַע דָּוִד כִּי מָת נָבָל וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ יְהוָה אֲשֶׁר רַב אֶת־רֵיב חֲרָפָתַי
מִיַּד נָבָל וְאֶת־עַבְדּוֹ חֲשָׂדַי מִרְעָה וְאֶת רַעַת נָבָל הַשֵּׁיב יְהוָה בְּרֹאשׁוֹ
וַיִּשְׁלַח דָּוִד וַיַּדְבֵּר בְּאַבְיָגַיִל לְקַחְתָּהּ לּוֹ לְאִשָּׁה:
- 40 וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי דָוִד אֶל־אַבְיָגַיִל הַפְּרָמָלָה וַיַּדְבְּרוּ אֵלֶיהָ לֵאמֹר דָּוִד
שָׁלַחְנוּ אֵלֶיךָ לְקַחְתָּךְ לּוֹ לְאִשָּׁה:
- 41 וַתִּקֶּם וַתִּשְׁתַּחֲוֶה אַפָּיִם אֶרְצָה וַתֹּאמֶר הִנֵּה אֲמַתְךָ לְשַׁפְּחָה לְרַחֵץ רַגְלֵי
עַבְדֵי אֲדֹנָי:
- 42 וַתַּמְהֵר וַתִּקֶּם אַבְיָגַיִל וַתִּרְכַּב עַל־הַחֲמֹר וַחֲמֹשׁ נִעְרָתֶיהָ הַהֶלְכוֹת
לְרַגְלָהּ וַתִּלְךָ אַחֲרָי מִלֹּאכֵי דָוִד וַתַּחֲזִיק לּוֹ לְאִשָּׁה:
- 43 וְאֶת־אֲחִינֹעַם לָקַח דָּוִד מִיִּזְרְעֵאל וַתַּהַיָּיֵן גַּם־שְׁתֵּיתָן לּוֹ לְנָשִׁים:

וַתִּשְׁתַּחֲוֶה	<i>bowed</i>	נערה	<i>girl</i>
אַפָּיִם	<i>face</i>	שכל	<i>wisdom</i>
שפחה	<i>handmaiden</i>	חשד	<i>withhold, hold back</i>

Question 12 continues on page 17

	Marks
Question 12 (continued)	
(a) What news did David hear?	1
(b) In response to the news David heard (verse 39), he said בְּרִינִי יְהוָה. What is the relevance of these words?	1
(c) What information is conveyed about the relationship between Nabal and David (verses 39–40)?	3
(d) How did Abigail respond to David’s proposal (verses 41–42)?	2
(e) What was David’s relationship with Ahinoam (verse 43)?	1

End of Question 12

Please turn over

Question 13 (7 marks)

Read the text, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Title: Jeroboam's alternatives to Jerusalem

Context: Jeroboam becomes king

1 Kings 12:26–31

וַיֹּאמֶר יִרְבֵּעַם בְּלִבּוֹ עֲתָה תָשׁוּב הַמַּמְלָכָה לְבַיִת דָּוִד:	26
אִם־יַעֲלֶה הָעָם הַזֶּה לַעֲשׂוֹת זִבְחִים בְּבַיַת־יְהוָה בִּירוּשָׁלַם וְשָׁב לֵב הָעָם הַזֶּה אֶל־אֲדֹנֵיהֶם אֶל־רַחֲבֵעַם מֶלֶךְ יְהוּדָה וְהִרְגִנִי וְשָׁבוּ אֶל־רַחֲבֵעַם מֶלֶךְ־יְהוּדָה:	27
וַיֹּעֲזַן הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ שְׁנֵי עֲגָלֵי זָהָב וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם רַב־לָכֶם מַעֲלֹת יְרוּשָׁלַם הִנֵּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֵעֲלִוְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם:	28
וַיִּשֶׂם אֶת־הָאֱחָד בְּבַיַת־אֵל וְאֶת־הָאֱחָד נָתַן בְּדָן:	29
וַיְהִי תִדְבָר הַזֶּה לְחַטָּאת וַיִּלְכוּ הָעָם לִפְנֵי הָאֱחָד עַד־דָּן:	30
וַיַּעַשׂ אֶת־בַּיִת בְּמֹות וַיַּעַשׂ כְּהַנִּים מִקְצֹות הָעָם אֲשֶׁר לֹא־הָיוּ מִבְּנֵי לֵוִי:	31

וַיֹּעֲזַן *took counsel*

- (a) Why is a literal translation of 'מִבְּנֵי לֵוִי' (verse 31), 'from the sons of Levi' inappropriate? 1
- (b) Distinguish between the meanings of וַיֹּאמֶר in verses 26 and 28. 1
- (c) Why did Jeroboam feel threatened by Rehoboam? 2
- (d) Describe the sins committed by Jeroboam according to this passage (verses 28–31). 3

End of paper

BLANK PAGE

BLANK PAGE